

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8781/2022
06.07.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., Општина ..., чији је пуномоћник Горан Стефановић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3506/2021 од 19.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 06.07.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 3506/2021 од 19.04.2022. године у делу другог и трећем ставу изреке тако што **СЕ ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да плати законску затезну камату на износ од укупно 10.862,90 динара од 24.01.1994. године до 27.02.2019. године, а на износ од 35,48 динара од 01.02.1994. године, износ од 41,56 динара од 01.03.1994. године, износ од 88 динара од 01.04.1994. године, износ од 88,04 динара од 01.05.1994. године, износ од 71 динар од 01.06.1994. године, износ од 71 динар од 01.07.1994. године, износ од 71 динар од 01.08.1994. године, износ од 71 динар од 01.09.1994. године, износ од 80,50 динара од 01.10.1994. године, износ од 80,50 динара од 01.11.1994. године, износ од 80,50 динара од 01.12.1994. године, износ од 95,50 динара од 01.01.1995. године, износ од 114 динара од 01.02.1995. године, износ од 115 динара од 01.03.1995. године, износ од 115 динара од 01.04.1995. године, износ од 115 динара од 01.05.1995. године, износ од 115 динара од 01.06.1995. године, износ од 115 динара од 01.07.1995. године, износ од 125 динара од 01.08.1995. године, износ од 120 динара од 01.09.1995. године, износ од 152,50 динара од 01.10.1995. године, износ од 152,50 динара од 01.11.1995. године, износ од 152,50 динара од 01.12.1995. године, износ од 173 динара од 01.01.1996. године, износ од 125 динара од 01.02.1996. године, износ од 212,50 динара од 01.03.1996. године, износ од 212,50 динара од 01.04.1996. године, износ од 212,50 динара од 01.05.1996. године, износ од 252 динара од 01.06.1996. године, износ од 252 динара од 01.07.1996. године, износ од 252 динара од 01.08.1996. године, износ од 252 динара од 01.09.1996. године, износ од 256,50 динара од 01.10.1996. године, износ од 282 динара од 01.11.1996. године, износ од 282 динара од 01.12.1996. године, износ од 282,50 динара од 01.01.1997. године, износ од 355 динара од 01.02.1997. године, износ од 366 динара од 01.03.1997. године, износ од 350 динара од 01.04.1997. године, износ од 350 динара од 01.05.1997. године, износ од 350 динара од 01.06.1997. године, износ од 350 динара од 01.07.1997. године, износ од 350 динара

од 01.08.1997. године, износ од 350 динара од 01.09.1997. године, износ од 350 динара од 01.10.1997. године, износ од 350 динара од 01.11.1997. године, износ од 350 динара од 01.12.1997. године, износ од 350 динара од 01.01.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.02.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.03.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.04.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.05.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.06.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.07.1998. године, износ од 633,60 динара од 01.08.1998. године, износ од 728,64 динара од 01.09.1998. године, износ од 797,86 динара од 01.10.1998. године, износ од 797,86 динара од 01.11.1998. године, износ од 797,86 динара од 01.12.1998. године, износ од 822,64 динара од 01.01.1999. године, износ од 797,87 динара од 01.02.1999. године, износ од 797,86 динара од 01.03.1999. године, износ од 797,86 динара од 01.04.1999. године, износ од 797,86 динара од 01.05.1999. године, износ од 797,86 динара од 01.06.1999. године, износ од 797,86 динара од 01.07.1999. године, износ од 797,86 динара од 01.08.1999. године, износ од 736,33 динара од 01.09.1999. године, износ од 736,89 динара од 01.10.1999. године, износ од 736,89 динара од 01.11.1999. године, износ од 1.178,92 динара од 01.12.1999. године, износ од 737,89 динара од 01.01.2000. године, износ од 885,93 динара од 01.02.2000. године, износ од 1.022,32 динара од 01.03.2000. године, износ од 1,123,26 динара од 01.04.2000. године, износ од 1.068,02 динара од 01.05.2000. године, износ од 1.068,02 динара од 01.06.2000. године, износ од 1.068,02 динара од 01.07.2000. године, износ од 1.068,02 динара од 01.08.2000. године, износ од 1.068,02 динара од 01.09.2000. године, износ од 1.062,95 динара од 01.10.2000. године, износ од 1.062,95 динара од 01.11.2000. године, износ од 2.022,24 динара од 01.12.2000. године, износ од 2.022,24 динара од 01.01.2001. године, износ од 2.355,44 динара од 01.02.2001. године, износ од 2.355,44 динара од 01.03.2001. године, износ од 1.699,12 динара од 01.04.2001. године, износ од 2.398,25 динара од 01.05.2001. године, износ од 3.347,30 динара од 01.06.2001. године, износ од 2.954,50 динара од 01.07.2001. године, износ од 4.093,92 динара од 01.08.2001. године, износ од 4.430,37 динара од 01.09.2001. године, износ од 4.504,01 динар од 01.10.2001. године, износ од 4.547,97 динара од 01.11.2001. године, износ од 4.887,48 динара од 01.12.2001. године, износ од 5.061,13 динара од 01.01.2002. године, износ од 4.556,22 динара од 01.02.2002. године, износ од 5.050,53 динара од 01.03.2002. године, износ од 5.010,53 динара од 01.04.2002. године, износ од 5.212,30 динара од 01.05.2002. године, износ од 5.257,50 динара од 01.06.2002. године, износ од 5.007,95 динара од 01.07.2002. године, износ од 5.007,96 динара од 01.08.2002. године и износ од 5.317,74 динара од 01.09.2002. године, па све до 27.02.2019. године, као и да на означене износе уплати за тужиоца порезе и доприносе надлежном Фонду за пензијско и инвалидско осигурање и надлежној филијали према основици која је важећа на дан извршене уплате.

У преосталом делу, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3506/2021 од 19.04.2022. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

Свака странка сноси своје трошкове поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 3506/2021 од 19.04.2022. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Врању П 133/20 од 10.06.2021. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име рехабилитационог обештећења у виду материјалне штете за период од 07.09.1989. године до 01.09.2002. године исплати тужиоцу износ од 135.529,225 динара са законском затезном каматом

од 27.02.2019. године до исплате, док је тужбени захтев одбијен за разлику од досуђеног па до траженог износа од 271.058,45 динара са законском затезном каматом почев од 28.02.2019. године до исплате, као и у делу захтева за исплату законске затезне камате на новчане износе наведене у овом ставу изреке почев од означених датума па до 27.02.2019. године. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе на уплату пореза и доприноса код надлежног фонда пензијског и инвалидског осигурања и код надлежне филијале у његову корист на исплаћене зараде за период од 07.09.1989. године до 02.09.2002. године а према основи која је важећа на дан извршене уплате зараде и сагласно стручној спреми и минулом раду тужиоца. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 3. и чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка из става 2. наведеног члана због којих се, у смислу члана 407. став 1. тачка 2. ЗПП, овај правни лек може изјавити, нити се конкретно наводе процесне одредбе које другостепени суд није применио или је погрешно применио и тако учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. тог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Вишег суда у Врању Рех 2/17 од 10.08.2017. године усвојен је тужиочев захтев за рехабилитацију и утврђено да су ништаве одлука Основног суда удруженог рада у Врању РО 1835/89 од 19.01.1990. године и одлука Суда удруженог рада Србије РО 1251/90 од 21.06.1990. године у делу којим је одбијен његов захтев за поништај одлуке Образовног центра „25 мај“ из Прешева о престанку радног односа. Тужиоцу је радни однос у означеној образовној установи престао 06.09.1989. године. Радни однос тужилац је поново засновао 02.09.2002. године. У међувремену није радио нити је тражио запослење, а као незапослено лице се одмах након престанка радног односа није пријавио на евиденцију надлежног органа за запошљавање. Висина нето зараде коју би тужилац остварио као професор средње школе у периоду од 07.09.1989. године до 02.09.2002. године износи укупно 271.058,45 динара и утврђена је у номиналним новчаним износима за сваки месец од јануара 1994. године до дана заснивања радног односа и у новчаним износима за период од септембра 1989. године до децембра 1993. године, валоризованим до 24.01.1994. године.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања које се наводима ревидента не доводи у сумњу, другостепени суд је правилном применом материјалног права одлучио о основу и висини тужбеног захтева.

Тужиоцу, сходно члану 26. став 1. Закона о рехабилитацији („Службени гласник Републике Србије“ број 92/11), припада право на рехабилитационо обештећење - накнаду материјалне штете, у складу са законом којим се уређују облигациони односи. Према одредби члана 189. став 1. и 3. Закона о облигационим односима, оштећени има право и на накнаду измакле користи, добитка који се могао основано очекивати по редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем. У овом случају, измакла корист тужиоца (члан 155. став 1. Закона о облигационим односима) је зарада коју би остварио по редовном току ствари да му радни однос није престао из, како је то утврђено у поступку његове рехабилитације, идеолошких и политичких разлога.

Међутим, тужиоцу припада право само на сразмеран део штете. Одредбом члана 192. Закона о облигационим односима прописано је да оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била има право само на сразмерно смањену накнаду штете (став 1), а кад је немогуће утврдити који део штете потиче од оштећеникове радње, суд ће досудити накнаду водећи рачуна о околностима случаја (став 2). Тужилац се по престанку радног односа није одмах пријавио код установе за запошљавање (то је учинио тек 29.03.2001. године), нити је тражио друго запослење у својој струци или ван своје струке ради остварења прихода којима би смањио насталу штету. Таквим држањем допринео је да штета буде већа, због чега му припада сразмерно смањена накнада - половина укупне штете.

По оцени Врховног суда, погрешан је став другостепеног суда да се накнада измакле користи - изгубљене зараде одређује према њеној висини у време пресуђења и да од тада оштећени има право на затезну камату. Правило да се висина накнаде штете одређује према ценама у време пресуђења примењује се на неновчану материјалну штету насталу оштећењем или пропашћу ствари, и тада затезна камата тече од дана доношења пресуде којом је одређена висина накнаде. Изгубљена зарада је новчана материјална штета, на коју се примењује одредба члана 394. Закона о облигационим односима, по којој када обавеза има за предмет своту новца дужник је дужан исплатити онај број новчаних јединица на који обавеза гласи. На такав случај, када је у питању затезна камата, примењује се члан 277. наведеног закона.

Следствено изложеном, висина новчане материјалне штете - изгубљене зараде тужиоца утврђује се у новчаним износима у којима је настала, односно у њиховим валоризованим износима ако је дуговани новац из одређених економских разлога (девалвација и инфлација) изгубио своју вредност. Према члану 186. Закона о облигационим односима, обавеза накнаде штете сматра се доспелом од тренутка настанка штете. Новчана материјална штета у висини изгубљене зараде настала је онда када оштећени није остварио приход, очекиван по редовном току ствари или према посебним околностима, због чега се на такву штету плаћа затезна камата од дана њеног настанка, у смислу члана 277. Закона о облигационим односима. Исплатом ових износа и уплатом доприноса тужиоцу ће у потпуности бити надокнађена материјална штета.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом, а на основу члана 414. став 1. истог закона као у ставу другом изреке, јер у том делу нису основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права.

Одлука о захтеву тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији донета је на основу члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, имајући у виду да је ревидент само делимично успео у овом поступку.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић